

Миодраг Орлић*

РАДОМИР ЂУРОВИЋ (1926 2013)

Радомир Ђуровић је ступио на Правни факултет са заостатком у времену у односу на своју генерацију, пошто је раније био наставник предвојничке обуке на Универзитету. Како предавачи овог сувопарног предмета нису уживали глас најугледнијих посленика у академским круговима, Радомир Ђуровић није био дочекан на факултету с цвећем. Пратиле су га предрасуде да они који су предавали предвојничку обуку нису у стању да се на вишем интелектуалном нивоу баве теоријским проблемима правних наука. Професора Ђуровића многи наставници на факултету примали су помало с подозрењем и он је увек морао да се доказује да је способан да обавља наставнички позив и да са бави научним радом.

Као и многа друга предубеђења и ово је било погрешно, али је оно дуго пратило професора Ђуровића на путу научног и наставног уздицања. Увек му је требало више добре воље, истрајности снаге и резултата, него другима да би добио признања која је заслужио.

У тренуцима када је судбина Правног факултета била доведена у питање Радомир Ђуровић је показива неке од својих најлепших особина. У студентској побуни 1968. године када су се као на преломној тачки оцртавали карактери учесника и када су пред очима студената многи наставници губили од свога угледа Радомир Ђуровић је својом смиреном разложношћу и разборитошћу водио акциони одбор на факултету трудећи се да се догађаји не отму и да не дође до несагледивих последица.

Други пут је то било нешто доцније. У дискусији на Правном факултету о Уставним амандманима марта 1971. године, показало се да у наоко јединственом наставничком саставу постоје не само

* Аутор је редовни професор у пензији Правног факултета Универзитета у Београду.

значајне разлике у погледима на друштвени развој и потребне политичке одлуке, него и непомирљиви сукоби. У атмосфери прогона, којој су се многи наставници приклањали, а други од ње склањали, Радомир Ђуровић се супротставио надлазећег таласу осуда и искључивања са факултета. Само је он био у стању да изговори како њега не брине што се на факултету пружа отпор настојању да потписници петиције за помиловање професора Михајла Ђурића буду кажњени и искључени са факултета, него да га забрињава морално стање у коме се Факултет нашао.

Професор Ђуровић радом на превођењу италијанског Грађанског законика придружио се малом броју наших правника који су стекли заслуге тиме што су стране правне системе или поједине њихове делове приближили нашим правницима.

Део о облигацијама, четврту књигу италијанског Грађанског законика, превео је др Васо Радмиловић а професор Ђуровић је дотерао и редиговао превод и написао предговор издању. Као познавалац италијанског језика и права нашег суседа с друге стране Јадранског мора, професор Ђуровић је у предговору изложио историјат настајања италијанског Грађанског законика, главне идеје у његовом стварању и најважнија обележја не само облигационог права него италијанског права у целости.

Ваља напоменути Ђуровићев коауторски рад (с Маргитом и Радославом Јанковићем) на изради Економско-правног речника (српскохрватско-француско-немачки речник I том, француско-српскохрватски II том, немачко-српскохрватски III том) Београд 1969. године.

Да је Радомир Ђуровић од детињства и по свој прилици од родитеља баштинио љубав за Русе и Русију то је нешто што се код Црногораца његове генерације готово подразумевало, али да се у току времена у њему створи симпатија за Јапан и Јапанце то је нешто што је било необично и за иначе отворену земљу за сваку врсту сарадње као што је била Југославија.

На сарадњу с Јапаном највероватније га је навела ћерка Љиљана, будући професор јапанског језика на Универзитету. Она је још у детињству почела да се дружи са децом косих очију, који су се изражавали на неком необичном језику. Убрзо је и она стекла способност да разуме речи које изговарају и да их и сама употребљава. Много касније Радомир и Љиљана Ђуровић су учинили велику услугу Правном факултету доводећи у Београд истакнуте професоре с Правног факултета, Чуо (Chuo) универзитета, једне од најбољих високих школа у Јапану. Тих 80-их година гости Правног факултета били су истакнути професори Хакама, Мурата и Кодама и други.

Призивам у сећање тренутак када су захваљујући Радомиру и Љиљани Ђуровић студенти Правног факултета у Београду добили прилику да у препуном Амфитеатру слушају предавање о Јапанском привредном чуду, које је одржао господин Јукио Јамашита, професор факултета за трговину Чуо универзитета у марту 1985. године.

Са својственом финоћом, Тошијуки Кавазое, председник Чуо универзитета захвалио је професору Ђуровићу што је омогућио да предавање професора Јамашите буде тако успешно и оценио је да је то први корак у будућој сарадњи између Правног факултета и Чуо универзитета.

Тихи али далекосежни утицај београдске школе приватног права (60-их и 70-их година прошлог века) огледао се највише кроз деловање општег семинара за грађанско право којим је руководио професор Михаило Константиновић и општег семинара за привредно права којим је управљао академик Милан Бартош. У раду овог потоњег учествовали су и други професори привредног права на Правном факултету, па и изван њега. Постепено се из овог мноштва издвојио професор Ђуровић својом вредноћом и прилежношћу тако да је професор Бартош све више њему поверавао рад са студентима на последипломских студијама, а у случају сопствене спречености и вођење Општег семинара. Изузетно вредан, Радомир Ђуровић је стигао да буде ментор бројним кандидатима при изради магистарских радова и докторских дисертација, вероватно у већем броју од било ког другог наставника на факултету.

Ако му је један од корифеја науке на Правном факултету у Београду одао признање тиме што му је поверавао наставу на последипломским студијама, други не мање угледни професор Михаило Константиновић сматрао је да је Радомир Ђуровић достојан да га замени на једној значајној правној функцији изван факултета. Када је професор Константиновић при одласку са дужности председника Спољнотрговинске арбитраже, својим неприкосновеним ауторитетом предложио Радомира Ђуровића за будућег председника многи у правничкој јавности били су изненађени овим избором, јер је кандидата за ту функцију у великој Југославији могло бити и на другим странама.

Професор Константиновић је пре свих других квалитета који другима могу бити уочљивији или важнији, особито ценио поштење, вредноћу у раду, смирену разборитост и оданост без снисходљивости професора Ђуровића. И показало се да је био у праву. Време у коме је професор Ђуровић био на челу Арбитраже (1974–1995) красила је као и у претходном раздобљу (за време професора Константиновића) репутација угледне институције у којој арбитраи одлучују независно од било каквих утицаја и суде непристрасно гледајући само аргументе парничних странака.

Научна делатност професора Радомира Ђуровића је импресивна како кад је реч о броју научних радова тако и у погледу њихове разноврсности. Довољно је напоменути да је према библиографији, коју је средила његова ћерка професор др Љиљана Р. Марковић број објављених радова 811. Међу њима има и ситнијих дела али и оних који ће трајно постицати правнике на даље истраживање. Поменимо само неке од најважнијих: Уговор о кооперацији у пољопривреди 1964; Међународно привредно право, универзитетски уџбеник, 12 издања; Облигационо право, Титоград, 1975; Мултинационалне компаније, Београд, 1977; Облигационо право, Титоград, 1979; Закон о облигационим односима с Општим узансама и дугим актима, четири издања и особито дело којим је задужио нашу правну науку Правни систем Јапана (са професором др Љиљаном Р. Марковић) 2011. године.

Осврнувши се на пређени пут Радомира Ђуровића и светле трагове које је оставио за собом можемо се опростити од њега речима Владике Црногорског: Благо оном ко довјека живи, имао се рашта и родити.